

Insight

Журнал Міжнародного Чорнобильського центру

Випуск 16, 2006

- МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО – ЧОРНОБИЛЮ
- БАР'ЄР РАДІОАКТИВНОМУ ТЕРОРИЗМУ
- ПЕРСПЕКТИВИ СВІТОВОЇ АТОМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

ЖУРНАЛ ВИДАЄТЬСЯ ЗА ПІДТРИМКИ

Department of Trade and Industry

Contact: Mr. Trevor Hayward, DTI
1 Victoria Street,
London SW1H 0ET;
tel: +44 20 7215 3800;
E-mail: trevor.hayward@dti.gsi.gov.uk

The UK Department of Trade and Industry is pleased to be associated with and provide support to the ICC and its achievements

ЗМІСТ

Фото на обкладинці: об'єкт "Укриття" сьогодні

ДВАДЦЯТЬ ВАЖКИХ РОКІВ

Ян Даунінг, Директор міжнародної ядерної політики й програм Міністерства торгівлі та промисловості Великої Британії, ділиться думками й спогадами про подолання чорнобильських проблем і спільну роботу з розвитку молодого міста атомників Славутича

стор. 3

ЩО БУДЕ З ПАЛИВОМ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ АЕС?

Україна сподівається на міжнародну підтримку в питаннях зняття енергоблоків ЧАЕС з експлуатації та приєднується до Рахунку ядерної безпеки

стор. 4-5

БАР'ЄР РАДІОАКТИВНОМУ ТЕРОРИЗМУ

Майже в 50 клініках і науково-дослідних інститутах України, які мають джерела іонізуючого випромінювання, реалізується програма підвищення безпеки

стор. 6-7

МІЖНАРОДНЕ СПІВТОВАРИСТВО ВИКОНАЄ СВОЇ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЩОДО ЧАЕС

Цей намір був підтверджений під час наради Європейської ядерної асамблеї в Брюсселі, Бельгія, 29 березня 2006 року

стор. 8-9

ОБ'ЄКТ "УКРИТТЯ": ВІД 1986 ДО 2006

Титанічними зусиллями сотень тисяч людей ядерна небезпека була локалізована

стор. 10-11

ЄВРОПА ОБ'ЄДНУЄТЬСЯ ЗАДЛЯ БЕЗПЕКИ

Перед загрозою техногенних і природних катаклізмів надто важливо об'єднати зусилля місцевих, регіональних і національних органів влади, щоб діяти на випередження й оперативно реагувати на те, що сталося

стор. 12-13

ПЕРСПЕКТИВИ СВІТОВОЇ АТОМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Експерти вважають, що 21-е століття стане ренесансом світової атомної енергетики на основі підвищення її безпеки та надійності

стор. 14-15

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО - ЧОРНОБИЛЮ

Світове співтовариство не залишило Україну наодинці з Чорнобильським лихом. У рік 20-річчя аварії міжнародні зусилля мобілізуються знову, щоб для безпеки майбутніх поколінь максимально вирішити проблеми, породжені цією трагедією

стор. 16-17

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗМІ

Мері Донован, редактор журналу Insight, підкреслює визначальну роль ЗМІ у формуванні думки громадськості про ядерну енергетику

стор. 18

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛАВУТИЧА. "КВІТЕНЬ ЧОРНОБИЛЯ"

Вирішувати багато проблем "чорнобильців" допомагає спеціальний Фонд, створений зусиллями славутичан

стор. 19

"Insight", Випуск 1(16), 2006

Редколегія: Євген Гарін, Володимир Удовиченко,
Віктор Одиниця, Лариса Нікітенко,
Світлана Линкевич

Літературний редактор: Мері Донован

Перекладач: Оксана Барбарова

Кореспонденти: Володимир Костенко, Валентина Одиниця,
Світлана Линкевич

Фотоматеріали: Костянтин Діордієв, Катерина Антонова

Дизайн: Катерина Антонова

Наша адреса: 7/1, вул. 77-ї Гвардійської дивізії,
Славутич, Київська обл., 07100, Україна
Тел. +380 (4479) 2-30-16; Факс +380 (4479) 2-81-44

© ICC, 2000-2006,
Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 3694 від 24 січня 2000 р.
Тираж 3000 примірників.

Жоден матеріал, що вміщується в "Insight", не може бути передрукований без письмового дозволу ЧЦ. Назва, логотип, концепція та дизайн журналу є інтелектуальною власністю ЧЦ і охороняється законом про авторське право. Редакція не несе відповідальності за зміст рекламних матеріалів.

Макет журналу підготовлено Чорнобильським центром у Славутичі

З питань розміщення реклами звертайтеся до
Світлани Линкевич

E-mail: inform@chornobyl.net

Web: www.chornobyl.net

ДВАДЦЯТЬ ВАЖКИХ РОКІВ

Аналізуючи минулі 20 років, можна пригадати низку подій світового масштабу, які привернули неабияку увагу засобів масової інформації, та над якими ми продовжуємо міркувати й сьогодні. Ми запитуємо себе: де були, що робили під час падіння Берлінської стіни, коли танки атакували Білий дім у Москві, та пізніше, під час української помаранчевої революції на Майдані Незалежності?

У моїй пам'яті залишилися події, які відбувались на Чорнобильській АЕС у квітні-травні 1986 року. На той час я, молодий радіохімік, працював у Лабораторії Уряду Великої Британії. Я спостерігав випадання радіоактивних опадів на моніторах, що відображали підвищення рівня радіації на нашому даху в Лондоні. Пам'ятаю, як стежив за перебігом подій по телевізору та не міг зрозуміти, як могло статися таке лихо? Велику недовіру викликав факт замовчування того, що сталося, доки таємницю не можна було довше приховувати. Потім я із захопленням спостерігав за самовідданістю та відвагою робітників атомної станції, пожежних, військових, пілотів гелікоптерів, будівельників та співробітників служб порятунку, які спочатку загасили пожежу, а потім звели "Укриття". Пізніше я дізнався про жителів Прип'яті та інших населених пунктів, евакуйованих у короткий час, про те, що їхнє повернення не планувалося. Ніколи. Навіть тепер я інколи замислююсь над тим, що могло б статися, якби лихо такого масштабу відбулось у Великій Британії або у Західній Європі. Як би його здолали ми, наскільки би змінилася моя країна? Чи евакуювали би ми так багато людей, чи була б у нас ще й тепер зона відчуження, яку наразі природа повертає собі?

Навряд чи тоді я знав, що у 1998 році стану Директором програми Міністерства торгівлі та промисловості (МТП) Великої Британії та відповідальним за участь моєї країни в міжнародному співробітництві задля подолання наслідків Чорнобильської катастрофи та інших питань ядерної спадщини у країнах бывшего Радянського Союзу, Центральної та Східної Європи. А така посада, звичайно, передбачає тісну співпрацю із Чорнобильською АЕС та містом Славутичем. Я опинився у вирі подій щодо стабілізації об'єкта "Укриття", будівництва нового безпечного конфайнменту, сховища відпрацьованого ядерного палива та заводу з переробки рідких радіоактивних відходів. Почесним для мене стало спільне головування на Раді учасників Міжнародного Чорнобильського центру кілька років поспіль. Але особливо я пишаюся Програмою МТП з надання допомоги Славутичу у вирішенні дуже важливої проблеми соціальних та економічних наслідків закриття атомної електростанції.

У 2005 році, звертаючись до учасників конференції у Славутичі, я сказав, що мій час майже вичерпано, і скоро мені доведеться прощатись із Чорнобильською АЕС та Славутичем. Поза всіляким сумнівом, місто атомників я згадуватиму з особливим теплом у серці. На добру згадку залишається зміни, які відбулись у місті й свідом яких я був, починаючи від свого пер-

▲ Директор міжнародної ядерної політики та програм МТП Великої Британії Ян Даунінг

шого візиту в 1998 році; абсолютний ентузіазм, щирий натиск та далекоглядність незабутнього мера Володимира Удовиченка та багатьох інших людей, які гідні звання героїв за небачену цілеспрямованість. Сподіваюсь, що проекти Чорнобильського центру, Агентства з розвитку бізнесу, Центру розвитку громади, фінансовані МТП, допомогли місту пережити зміни. Але реальна рушійна сила йшла зсередини, від жителів Славутича. Наша спільна праця дала славутичанам поштовх для розвитку:

- готовності місцевих органів влади дати населенню змогу будувати та проживати власне життя без надлишкового централізованого контролю, який є пережитком минулого;
- розуміння наявності в місті бази наукових знань не лише тому, що його жителі обслуговують ЧАЕС, а тому, що Славутич є потенційним світовим постачальником широкого кола товарів і послуг;
- підходу до мікрофінансування нових компаній, які тільки-но починають свою діяльність;
- Центру розвитку бізнесу, який допомагає підприємцям зрозуміти принципи світового бізнесу, підготувати пропозиції та тендерну документацію (тобто, структурувати інформацію та формулювати цінову політику) на рівні вимог міжнародних стандартів;
- понад ста місцевих громадських організацій, які надають консультативну та іншу підтримку в розбудові соціальної інфраструктури міста, змінюючи психологію залежності на оптимістичний погляд у майбутнє.

Сьогодні важко повірити, що так швидко минули 20 років. До квітня 1986 року ніхто навіть напевне не знав, де знаходиться Чорнобиль, і, звичайно, на жодній мапі не було Славутича. Перехідний період був важким, однак із лиха постала нова сильна й енергійна громада. Я маю надію, що найближчими роками ми збережемо надзвичайно сильний дух товариства і матимемо розбудоване міжнародне співробітництво.

▲ Майданчик Чорнобильської атомної станції в зимовий день

Зняття з експлуатації першого, другого й третього енергоблоків вимагатиме від України величезних фінансових затрат. Ми сподіваємося, що світове співтовариство виконає зобов'язання, викладені в Меморандумі про взаєморозуміння щодо закриття ЧАЕС, підписаному в 1995 році між Україною та урядами Великої сімки і Європейським Союзом, і не залишить Україну наодинці з проблемою зняття ЧАЕС з експлуатації та, зокрема, з питанням поводження з відпрацьованим ядерним паливом. Асамблея Рахунку Ядерної Безпеки (РЯБ), що відбулася в лютому 2006 року, зміцнила цю надію. Україна зі своєї сторони оголосила про рішення стати учасницею РЯБ, і цей крок наочно продемонстрував її прагнення до конструктивного діалогу й ефективного співробітництва.

ЩО БУДЕ З ПАЛИВОМ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ АЕС?

Факти

Остаточне закриття ЧАЕС 15 грудня 2000 року не поставило крапку в рішенні чорнобильських проблем: на зупинених енергоблоках знаходиться ядерне паливо, а це значить, що вони продовжують залишатися ядерними установками, і на них поширюються вимоги всіх правил і норм використання ядерної енергії. На першому блоці ЧАЕС активна зона реактора завантажена наполовину, близько до номінальної величини завантажена активна зона третього блоку. Басейни витримки трьох енергоблоків, заповнені відпрацьованим паливом. Наявність палива в реакторах і басейнах витримки впливає на строки зняття ЧАЕС з експлуатації та потенційно може викликати затримку реалізації міжнародних проектів. Так, для будівництва нового безпечного конфайнменту над зруйнованим 4-м блоком ЧАЕС необхідно вивезти все паливо з суміжного з ним третього блоку, і це — головна умова.

Через затримку будівництва нового "сухого" сховища для палива (СВЯП-2) і необхідністю якнайшвидше звільнити енергоблоки від ядерного палива, адміністрація ЧАЕС, за узгодженням з відповідними регулювальними органами, ухвалила рішення щодо вивантаження ВЯП до існуючого сховища (СВЯП-1), яке сьогодні практично заповнено. І хоча в ньому ще є місце для 1600 паливних зборок, цього недостатньо для розміщення всього відпрацьованого палива. Крім того, ресурс

СВЯП-1 спливає в 2016 році, тому питання про завершення будівництва СВЯП-2, як і раніше, залишається одним із найгостріших з точки зору процесу зняття з експлуатації та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему.

Складний процес

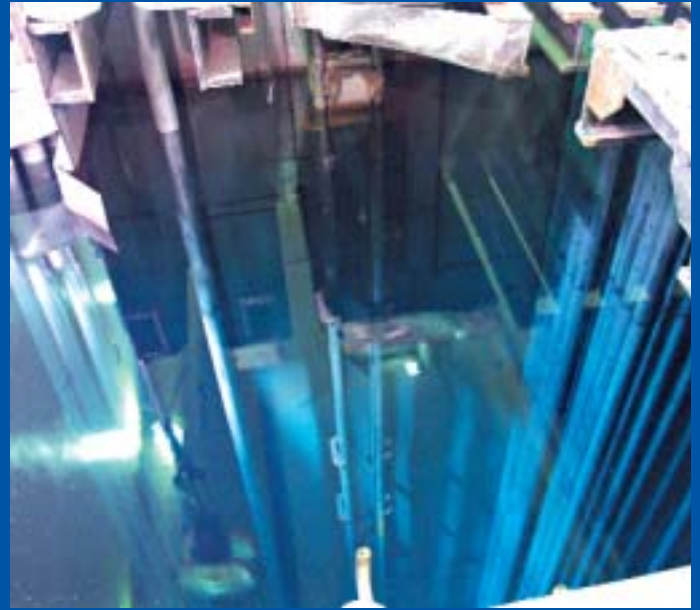
Практична реалізація завдання вивільнення енергоблоків від ядерного палива почалася 5 грудня минулого року на третьому блоці. Протягом попередніх років виконано великий обсяг робіт щодо одержання необхідних дозволів, підготовки устаткування для вивантаження й перевезення палива з блоку до СВЯП-1, організації доставки нових пеналів для зберігання. Зараз паливо вивозиться одночасно з третього та першого блоків. Усього за чотири місяці вивантажено й відправлено на зберігання більше 200 тепловиділяючих зборок.

Цей процес надто складний, адже паралельно персонал станції шукає рішення щодо добудови СВЯП-2. В 2003 р. будівельні роботи на цьому об'єкті призупинено через низку проблем, виникнення яких є неминучим під час реалізації програми зняття з експлуатації реакторів, на яких ніколи не велася подібна діяльність, тим більше, що роботи виконуються на майданчику станції, яка пережила найстрашнішу ядерну катастрофу. Додаткових зусиль, часу та фінансування потребуватиме розв'язання проблем щодо поводження з

негерметичним та дефектним паливом. Це завдання не входить до обсягу робіт зі СВЯП-2.

“Вирішивши завдання вивозу палива з енергоблоків, ми зробимо реальний крок до зняття ЧАЕС з експлуатації, – говорить заступник технічного директора ЧАЕС з безпеки Олександр Новиков. – Почнемо демонтаж устаткування, частину якого можна повторно використати, частину продамо як металобрухт, а частину буде поховано. І тільки коли пройдемо цю фазу, зможемо законсервувати блок, щоб природні процеси радіоактивного розпаду призвели до такого зниження активності, коли можна почати планомірний демонтаж конструкцій реактора без застосування особливих засобів захисту”.

**Зберігання відпрацьованого
ядерного палива за технологією "мокрого" типу** ▶

▼ **Контроль приводів системи управління захистом**

◀ Дозиметричні бригади на території Чорнобильської АЕС. Перші роки після аварії

Наближається до закінчення програма, ініційована Міністерством енергетики США, яка охопила 50 установ – клінік, інститутів і медичних центрів, де експлуатуються (зберігаються) джерела іонізуючого випромінювання для виявлення ракових захворювань на ранніх стадіях. У 2004 році уряд України доручив реалізацію цієї програми Чорнобильському центру в рамках угоди зі Сполученими Штатами про допомогу Україні щодо знищення ядерної зброї стратегічного призначення і попередження використання зброї масового ураження. Проект "швидкої" модернізації систем безпеки ядерних установок та інших джерел іонізуючого випромінювання має на меті ефективно попередження будь-яких можливих проявів тероризму.

БАР'ЄР РАДІОАКТИВНОМУ ТЕРОРИЗМУ

Чи можуть онкологічні клініки та радіоактивні джерела, які в них використовуються, привернути увагу терористів? Часом небезпека чатує там, де її найменше чекаєш. На перший погляд, це неможливо. Проте ситуація, коли пасажирські літаки з терористами на борту таранять нью-йоркські хмарочоси, теж здавалася неймовірною доти, доки не стала реальністю. Трагічні події 11 вересня 2001 року змусили подивитись на проблему тероризму з точки зору можливого використання зловмисниками радіоактивних джерел, зокрема, для створення так званої "брудної бомби", у якій елементом ураження слугує іонізуюче випромінювання радіоактивних матеріалів. Напевно, аварію на Чорнобильській АЕС теж можна розглядати як один з випадків використання "брудної бомби". Тільки роль вибухівки "зіграв" викид пари, а контейнером з радіоактивними ізотопами був ядерний реактор.

Для довідки. В медицині нині використовується більше 300 різновидів радіоактивних джерел (РД), їх активність коливається в межах від 5 до 200 Кюрі. Деякі вчені твердять, що у випадку несанкціонованого, агресивного використання деяких РД (зокрема, на основі ізотопу америцію) вже за шість хвилин у двокілометровій зоні може знадобитись ви-

користання засобів захисту населення.

На щастя, чогось подібного не сталося у квітні 2004 року, коли в результаті проведення спеціальної операції в місті Армянську (Автономна республіка Крим) Служба безпеки України затримала групу осіб, які намагались продати два контейнери з цезієм-137. Подію було широко висвітлено у вітчизняних і зарубіжних ЗМІ. Це могли бути українські шість хвилин.

Партнерство, засноване на довірі

Директор-координатор Чорнобильського центру Євген Гарін вдячний американським партнерам: "Світ постійно змінюється і підкидає нам нові, ще не бачені за своїми масштабами, руйнівні антигуманні прояви. І ми не маємо права нехтувати будь-якими засобами попередження і захисту. Ініціатива Міністерства енергетики США, Інституту "Бателл Меморіал" Тихоокеанської Північно-західної національної лабораторії, в рамках Програми зменшення радіологічної небезпеки дала нам змогу підвищити рівень безпеки у медичних закладах України. І це визнають всі – і замовники систем безпеки, і їх користувачі. Робота була цікавою і актуальною для України. Працюємо на

взаємній партнерській довірі, абсолютно відкрито й щиро, не відчуваючи ніякого тиску, обговорюємо доцільність тих чи інших технічних рішень.

А починали буквально з нуля, ні про які стандарти безпеки не було й мови. Медичні об'єкти, що використовують радіоактивні джерела, за всіма правилами експлуатації повинні суворо охоронятися. Та насправді на більшості з них навіть охорони не було, не говорячи вже про якусь спеціальну техніку захисту. "Немає грошей, – кажуть, – немає і технічних можливостей!" Наші спеціалісти, в першу чергу визначивши доцільність тієї чи іншої техніки в кожній клініці, проводили проектування, встановлювали, налагоджували і здавали в експлуатацію нове устаткування.

Як воно діє? Стаціонарні відеокамери "спостерігають" за будь-якими переміщеннями у зоні контролю, і у разі фіксації якихось порушень спрацьовує система захисту. Так звана "тривожна кнопка", яка заведена на медичного працівника, дозволяє йому в екстреному порядку викликати охорону. Після введення системи в експлуатацію згідно з контрактом кожний такий об'єкт береться під контроль місцевої охоронної фірми. Протягом трьох наступних років всі ці послуги, включаючи й утримання воєнізо-

ваної охорони, оплачуються в рамках програми підтримки, ініційованої США".

В таких масштабних обсягах спеціальне устаткування в медичних закладах України встановлюється вперше. Чорнобильський центр має необхідні ліцензії Державного комітету ядерного регулювання на проектування, монтаж і технічне обслуговування систем фізичного захисту ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання. Та говорити, що реалізація програми ніде не зустрічала перешкод, було б не зовсім об'єктивно. Інколи замовники дещо насторожено і з певними сумнівами ставились до намірів міняти "статус кво" у своїх закладах, не пускали експертів, дивуючись, з якої це причини американці не тільки турбуються про наші радіоактивні джерела, а ще й оплачують їх захист... Згодом пересвідчувались в щирості намірів і актуальності такої послуги.

Здобутки та плани на майбутнє

У результаті реалізації проекту проведено велику роз'яснювальну

роботу з питань протидії ядерному тероризму, взято до обліку джерела іонізуючого випромінювання в клініках, організовано навчання персоналу з експлуатації систем безпеки. Євген Гарін продовжує: "В умовах зростаючої загрози тероризму співробітники Чорнобильського центру напрацьовують досвід співробітництва і в інших сферах, проводячи, зокрема, спеціальні навчання зарубіжних фахівців – представників силових і охоронних служб. Адже Чорнобильська зона уособлює згубний вплив техногенної аварії на наше життя. Ми вже провели теоретичні заняття і тренінг у Зоні відчуження для групи військових і пожежників Національної гвардії штату Каліфорнія (США). Минулого року велике зацікавлення проявила до цієї тематики команда фахівців із Угорщини. Зовсім недавно побувала у нас і велика група представників Міністерства оборони Австрії.

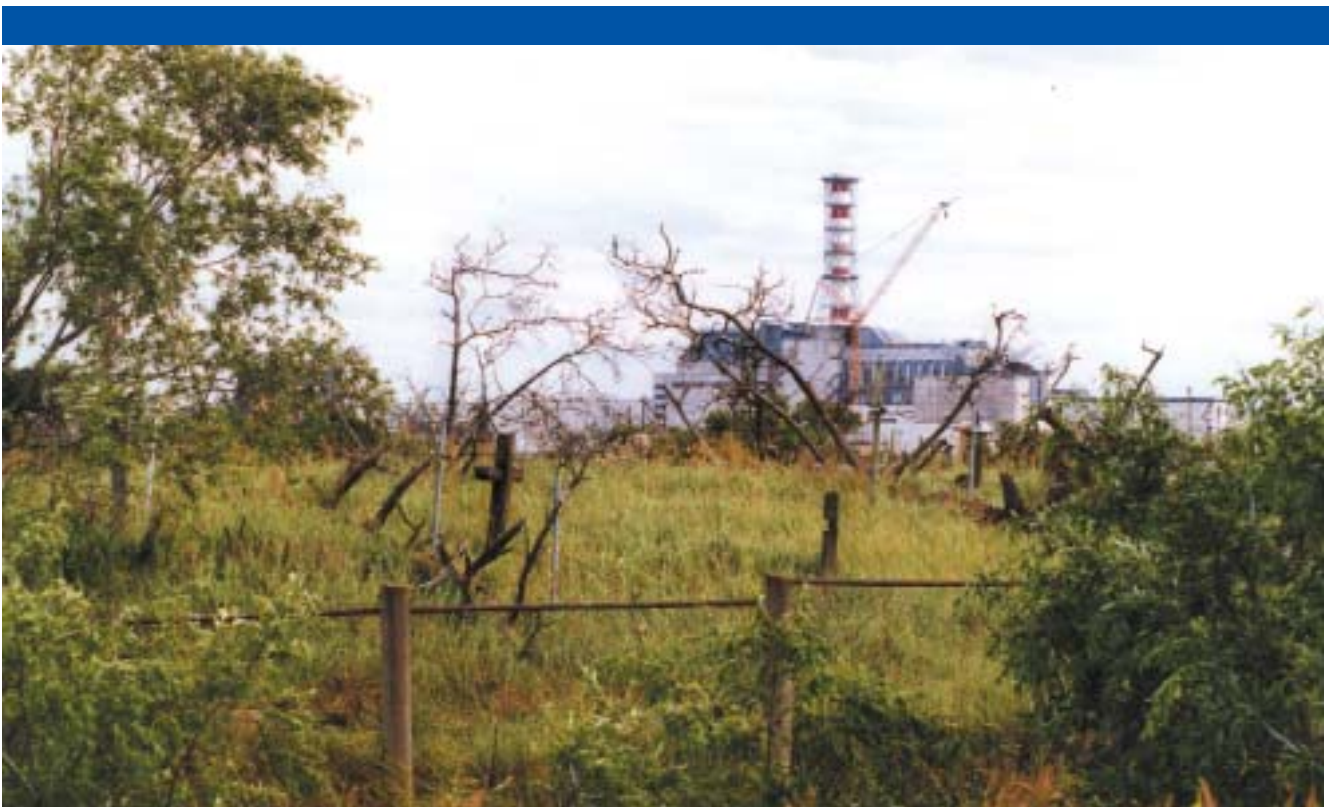
І ще скажу про два зовсім нових напрямки, якими, сподіваюся, наш Центр займатиметься найближчим часом. Зараз ми беремо участь у тендері за програмою Міністерства енергетики США "Другий рубіж". Вона також стосується модернізації систем конт-

▼ **Радіоактивно забруднена техніка, що використовувалася під час ліквідації Чорнобильської аварії**

ролю за переміщенням радіоактивних джерел, але на інших, не менш проблемних об'єктах: в українських аеропортах, на залізничних вокзалах і в морських портах. А другий перспективний напрямок – вивчення механізмів здійснення контролю за радіоактивними джерелами на об'єктах Міністерства надзвичайних ситуацій, де зберігаються радіоактивні відходи. Таких об'єктів в Україні п'ять і на них зараз проводяться попередні обстеження за допомогою американських фахівців".

▼ **Зона відчуження...**

Завершення стабілізаційних робіт на об'єкті "Укриття" буде одним із ключових досягнень 2006 року на майданчику ЧАЕС

МІЖНАРОДНЕ СПІВТОВАРИСТВО ВИКОНАЄ СВОЇ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЩОДО ЧАЕС

На міжнародній конференції з ядерних питань один із високих посадовців Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) повідомив, що проблеми під час реалізації Плану заходів на об'єкті "Укриття" виявились "більш складними, ніж очікувалося", але міжнародне співтовариство виконає свої зобов'язання щодо завершення проекту.

Під час наради Європейської ядерної асамблеї в Брюсселі, Бельгія, 29 березня 2006 року віце-президент ЄБРР з питань управління ризиками Фабріціо Саккоманні розповів про новини щодо планів будівництва арки конфайнменту над зруйнованим четвертим енергоблоком Чорнобильської АЕС.

Пан Саккоманні зазначив: "Проблеми на Чорнобильській АЕС виявились набагато складнішими, ніж передбачалося. Зокрема це стосується конфайнменту об'єкта "Укриття" четвертого енергоблоку. Процес будівництва сховища відпрацьованого ядерного палива також виявився більш важким, аніж планувалося". Однак, за його словами, міжнародна спільнота не відмовляється від зобов'язань щодо нового безпечного конфайнменту (НБК). Роботи, спрямовані на виявлення та вирішення всіх тих питань, які можуть призвести до затримок проекту та збільшення його вартості, тривають.

Крім того, пан Саккоманні зробив заяву, що ЄБРР готовий надати власні кошти для фінансування

проектів з ядерної безпеки в Центральній та Східній Європі.

Наразі банк надає фінансову підтримку великій кількості ініціатив, включаючи проекти модернізації у сфері ядерної безпеки та поводження з відходами, використовуючи спеціальні кошти з урядових внесків. Він сказав, що пропозиція ЄБРР полягає в наданні майбутнього фінансування у формі позичок.

Пан Саккоманні, якого було призначено віце-президентом ЄБРР у 2003 році, відповідає за діяльність таких структурних одиниць банку як відділ з управління ризиками, відділ охорони навколишнього середовища та відділ ядерної безпеки. Він також є голо-

вою Наглядного комітету ЄБРР з питань технічної співпраці та Групи управління експлуатаційними ризиками.

Його звіт було підготовлено для Європейської ядерної асамблеї за результатами зустрічі спільного комітету Україна – ЄБРР у Києві, яка відбулась у січні 2006 року. Вищезгаданий комітет курирує діяльність Чорнобильського фонду "Укриття" (ЧФУ). На зустрічі було обговорено широке коло питань, в тому числі питання внеску України до фонду і асигнувань з українського державного бюджету на підтримку проекту.

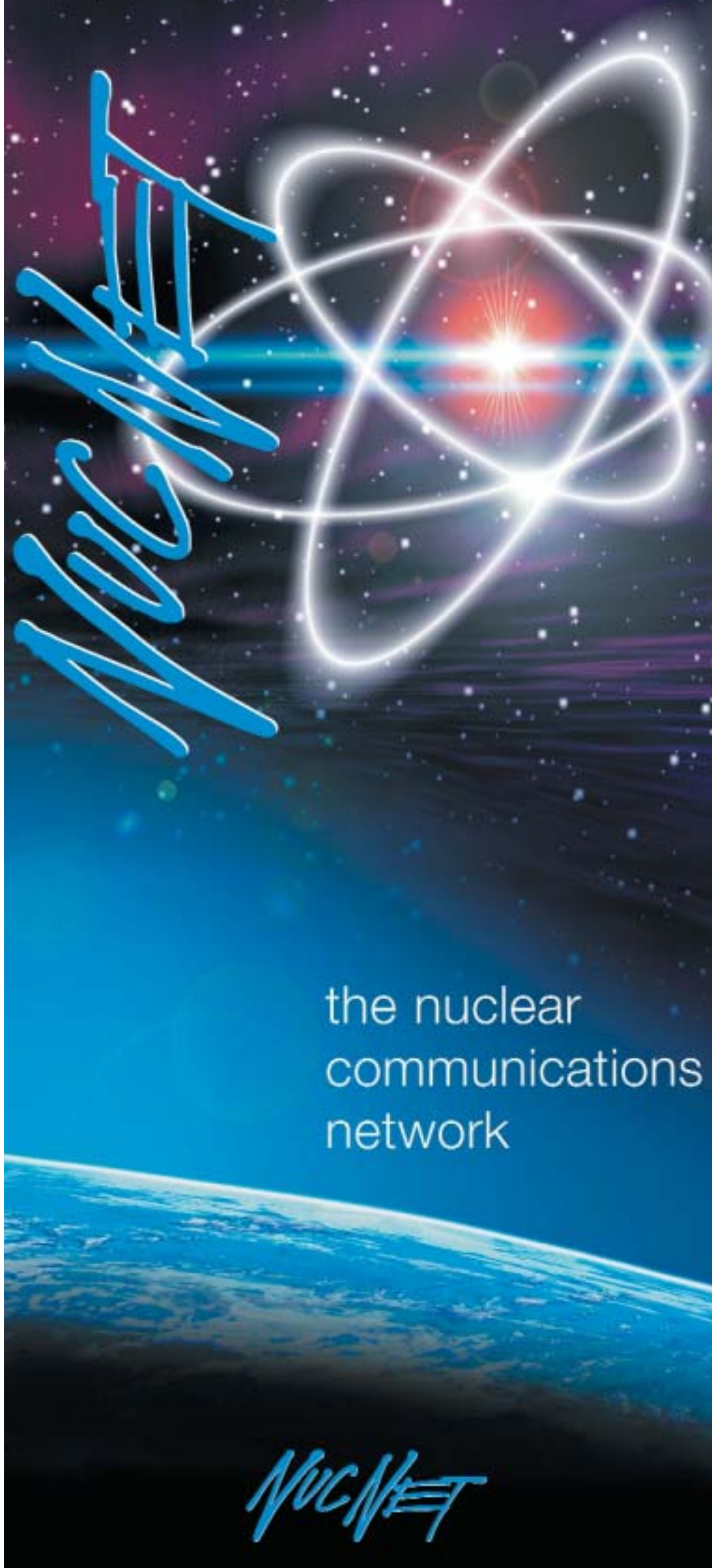
На сьогодні міжнародна спільнота надала ЧФУ понад 650 млн. євро та зобов'язалась асигнувати ще 150 млн. євро у травні 2005 року.

Підписання контракту на будівництво НБК очікується у найближчому майбутньому. Проект НБК передбачає зведення більш безпечної та стабільної конструкції над існуючим об'єктом "Укриття". Його було збудовано в 1986 році, щоб закрити залишки зруйнованого реактору четвертого енергоблоку.

За попередніми підрахунками вартість будівництва арки НБК складе понад 1 млрд. доларів США. Основні будівельні роботи планується завершити у 2008 році.

Очікується, що серед ключових досягнень 2006 року на майданчику ЧАЕС будуть завершення стабілізаційних робіт на об'єкті "Укриття", комплексної системи моніторингу, фізичного захисту й керування допусками.

Починаючи з 2001 р., тобто майже відразу після старту програми надання допомоги країнам колишнього Радянського Союзу щодо ліквідації ядерної спадщини, Велика Британія внесла до ЧФУ більше 26 млн. англійських фунтів. А довгострокова мета, як відзначають представники Міністерства торгівлі та промисловості Великої Британії, – завершення будівництва НБК до 2009 року.

the nuclear
communications
network

NUCNET

1986

26 квітня 1986 року... На четвертому блоці Чорнобильської АЕС сталася найпотужніша ядерна аварія в історії людства.

Знадобиться 206 днів та ночей, зусилля понад 200 тисяч чоловік, 6 тисяч тонн металоконструкцій, 300 тисяч тонн бетону, щоб захистити навколишнє середовище від потужної радіоактивної дії зруйнованого реактора. Зведений титанічними зусиллями саркофаг стане відомий світові як об'єкт "Укриття".

Сьогодні територія біля об'єкта "Укриття" знову схожа на будівельний майданчик. Роботи, які виконуються, гарантуватимуть безпеку цього унікального об'єкта на сто років та стануть реальним кроком до його подальшого перетворення на екологічно безпечну систему. Об'єднання наукових та інженерних зусиль України та світу є запорукою успіху на цьому шляху.

2006

▲ Як запобігати аваріям, мінімізувати наслідки природної стихії, захищати населення від їхнього руйнівного впливу? Ці питання стали предметом жвавих дискусій у ході конференції "Роль місцевих та регіональних влад в подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи", організованої в Славутичі

Напередодні 20-х роковин Чорнобильської катастрофи працівники державних структур, фахівці, учені, парламентарі і представники місцевих громад багатьох країн світу згадували не лише чорнобильську біду та її згубні наслідки. Аналізували трагічні інциденти в інших куточках світу. Радились, як взаємодіяти з підприємцями і урядовими організаціями, аби в атмосфері повної відкритості й довіри запобігати аваріям, мінімізувати наслідки природної стихії, захищати суспільство від хаосу, паніки та втрат.

Ці питання обговорювали учасники міжнародної конференції "Роль місцевих та регіональних влад в подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи", організованої в Славутичі 2-4 березня Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи і Фондом сприяння місцевому самоврядуванню України. В конференції взяли участь більше ста представників із України, Росії, Франції, Італії, Великої Британії, Туреччини, Швеції, Нідерландів і Вірменії.

"Україна дихає демократією"

Ці, безперечно обнадійливі в політичному контексті слова, не без гордості виголосив у своєму привітанні учасникам конференції член Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи, мер Славутича Володимир Удовиченко. "Ми ще не все знаємо про наслідки Чорнобиля. Але те, що зроблено за ці роки, згуртувало нас, і ми в більшій мірі готові прийти на допомогу один одному. Світ стає прозорішим і відкритішим, а це значить, що у нас стає більше свободи і довіри громадян до влади і більше шансів впоратися з бідою..."

Почесний гість конференції, голова парламентської делегації України у Раді Європи,

народний депутат України, поет-академік Борис Олійник досить влучно й емоційно описав людський вимір трагедії: "Чорнобильський вибух по-новому висвітлив людське буття... Час, на жаль, має звичку працювати супроти пам'яті. Отож, нинішня конференція як ніколи на часі. Певен, що її учасники не лише скоординують дії органів місцевої влади у менеджменті катастроф, а вже самою присутністю на міжнародному рівні спростують цинічні фальсифікації стосовно найстрашнішої після вселенського потопу Чорнобильської катастрофи".

Один із головних уроків Чорнобиля полягає в тому, що у Радянському Союзі не було ядерного законодавства, яке б на цивілізованому рівні

регулювало відносини "влада-громада", починаючи від проектування ядерних об'єктів і закінчуючи виведенням їх з експлуатації. Після катастрофи були кардинально переглянуті недосконалі і вочевидь недбалі плани аварійного реагування. Важливий позитивний аспект і в тому, що нині в Україні, за словами керівників Міністерства з надзвичайних ситуацій, тісніше взаємопов'язані аварійні плани ядерних об'єктів з планами життєдіяльності громад як щодо інформування населення про потенційні небезпеки, так і щодо прийняття конкретних рішень.

"Ми поділяємо гордість за ваше місто..."

Всупереч певній апатії та неабияким сумнівам щодо майбутнього міста після закриття ЧАЕС, Славутич зумів вистояти і не втратити своєї привабливості. Як свідчать результати досліджень, проведених Соціально-психологічним центром Славутича, мешканцям міста не знайоме відчуття радіофобії, позаяк живуть тут в основному енергетики, які давно і свідомо зробили свій професійний вибір. Що стосується тривог, то ще 5 років тому 93% мешканців міста пов'язували основну проблему майбутнього з закриттям ЧАЕС, а 86% вважали, що їхнє життя погіршилося. На щастя, песимістичні прогнози щодо краху міста після втрати працюючої АЕС не справилися. Розвиваються невеликі, але ефективні підприємства. Нині 68% славутичан вважають, що їхнє життя налагоджено краще, ніж в інших містах України. Натомість мешканців більше хвилює майбутнє дітей, гарантована робота й економічна ситуація в Україні. Рівень безробіття у Славутичі — один з найнижчих у країні. За величиною інвестицій на душу населення Славутич посідає друге місце після столиці.

Керувати ризиками – завдання номер один

Рада Європи після аварії на ЧАЕС не стояла осторонь забезпечення ядерної енергетики на континенті та за його межами. 18 років тому було створено Координаційну групу для запобігання наслідкам природних катастроф та техногенних аварій, що наносять великої шкоди суспільству. У 1996 році Асамблея Ради Європи прийняла спеціальну резолюцію і підтримала зусилля ЄБРР щодо створення рахунку ядерної безпеки, спрямованого на підвищення безпеки ядерних енергоблоків у країнах Центральної і Східної Європи.

Але є речі, які вимірюються не лише технічними удосконаленнями чи донорськими вливаннями. Це — відкрита й всеохоплююча інформація про потенційні ризики, шкідливі об'єкти і підприємства, що оточують людей, викликають стурбованість місцевих громад і згубно впливають на довкілля. Це — чітка система раннього оповіщення й оперативні засоби реагування. Це — відвертий діалог усіх гілок влади з людьми й громадське обговорення всіляких технічних починань.

Саме відсутність цих цивілізованих підходів призвела свого часу до помітних людських і матеріальних втрат у місті Севесо (Італія) після аварії на хімічному заводі "Ля Рош", у Нідерландах під час вибуху на складі вибухових і легкозаймистих речовин. В умовах приховування інформації, недовіри до влади, незнання ситуації впоратися з аваріями було досить важко. Це призвело до остраху і паніки місцевого населення. Про все це з усвідомленням гірких уроків говорили на конференції учасники тих подій, серед яких — колишній мер нідерландського міста Іншеде Ян Манс і головуєчий круглого столу "Досвід місцевих та регіональних влад у подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи" Андерс Кнеп із Швеції.

"Катастрофи не знають кордонів, вони "сміються" над нашими політичними і адміністративними умовностями, бо незалежно від цього можуть уразити будь-яку країну. Щоб керувати ризиками, їх треба розуміти. Сьогодні у світі працює більше 400 ядерних реакторів. І хоч експерти вкрай низько оцінюють ймовірність катастрофи, подібної до Чорнобильської, пишатися цим не варто. Якщо ядерна енергетика хоче бути відповідальною і вимагає повної довіри до себе, то і місцеві громади мають право на всебічну інформацію щодо технічних і технологічних ризиків, аби якомога оперативніше реагувати на інциденти", — ці вивірені досвідом міркування червоною лінією пройшли у виступах учасників круглого столу "Стратегія управління ризиками". Вони дали змогу зробити висновки: перед загрозою техногенних і природних катаклізмів вкрай важливо об'єднати зусилля місцевих, регіональних і національних органів влади, щоб діяти на випередження, оперативно реагувати на біду і знати, хто несе відповідальність за скоєне.

У кожній країні вироблена певна система планування, застереження і реагування на інциденти. Але перед загрозою доцільніше запровадити стандартизовану загальноєвропейську систему, тоді буде простіше діяти у надзвичайних ситуаціях.

Щоб активізувати роботу Ради Європи, урядових структур та неурядових організацій у цьому напрямку, учасники конференції ухвалили "Славутицьку заяву", до якої увійшли засадні принципи попередження і мінімізації наслідків аварій та катастроф.

Прощаючись з учасниками конференції, мер Славутича Володимир Удовиченко сказав: "Чорнобильське лихо нас об'єднало. Ви стали ближче до України, ви більше зрозуміли нашу державу. А ми у свою чергу через вас, впливових людей, представників Конгресу, носіїв суспільних і гуманітарних цінностей наблизимось до Європи, до її стандартів і цінностей життя, а значить, станемо конкурентноздатною державою на міжнародній арені."

ПЕРСПЕКТИВИ СВІТОВОЇ АТОМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Події квітня 1986 року суттєво вплинули на розвиток ядерної енергетики та відношення до неї громадськості у всьому світі.

Почалися політичні спекуляції, приймалися і скасовувалися мораторії на розвиток ядерної енергетики, що значною мірою дезорганізувало роботи з підвищення безпеки та модернізації цієї енергетичної галузі.

За даними ООН рівень зростання потужностей АЕС за 1990-і роки склав 7% (на відміну від 24% за попереднє десятиріччя). За весь 2001 рік у світі було введено в дію лише один енергетичний реактор та вперше за кілька десятиліть не закладено жодного.

Але здоровий глузд переміг, і на підставі наукового аналізу того, що відбулося, було запроваджено низку заходів для запобігання будь-яким значним аваріям в ядерній енергетиці.

Об'єктивні дані вказують на те, що сьогодні постчорнобильський синдром фактично переборений, світова ядерна енергетика починає новий етап свого розвитку і знайде гідне місце в рішенні енергетичних проблем.

PIME-2006

Про "за" і "проти" ядерної енергетики йшлося у ході роботи конференції PIME-2006 (Public Information Materials Exchange). Щороку ця конференція організується під егідою МАГАТЕ для спеціалістів-інформаційників ядерної галузі всього світу. Минула конференція зібрала на 5 днів (12-16 лютого 2006 р.) у Відні, Австрія, біля 200 учасників із багатьох країн світу.

На пленарних засіданнях, а також у ході секційної роботи точилися жваві дискусії щодо майбутнього ядерної галузі, наслідків Чорнобильської трагедії, важливості інформування про атомну промисловість усіх категорій громадськості. Робота однієї з секцій була присвячена ролі жінок у ядерній галузі. Її модераторами були учасниці міжнародної громадської організації "Жінки у ядерній енергетиці (Women In Nuclear (WIN)).

Доповіді, представлені на пленарному засіданні, та дискусії під час їх обговорення надали учасникам конференції багато корисної інформації щодо місця ядерної енергетики у сучасному світі та в майбутньому.

Енергетика майбутнього

Присутні дізналися, що ріст енергоспоживання з темпом близько 2% на рік в буде продовжуватися. Причиною цього є збільшення населення Землі та активний економічний розвиток багатьох країн світу. Значною мірою цьому також сприяють прогресуючі глобальні кліматичні зміни, обумовлені зростаючим впливом "парникового" ефекту, зокрема за рахунок спалювання органічних видів палива.

Вартість виробництва електроенергії на АЕС практично для всіх регіонів світу сьогодні на 10-20 % нижче, ніж виробництво електроенергії на вугіллі та газі. Запаси урану та торію забезпечують масштабний розвиток ядерної енергетики в тривалій перспективі. Перехід на технологію на швидких нейтронах дозволяє збільшити ресурсну базу ядерної енергетики в 60-70 разів.

Сьогодні частка атомної енергетики складає 17% усієї електроенергії, що виробляється в світі. За прогнозами МАГАТЕ, у найближчі роки використання атомної енергії зростатиме швид-

▼ На думку експертів, до 2030 року частка атомної енергетики у всій електроенергії, що вироблятиметься у світі, складе 25 %

▲ **Відень, Австрія. Вид на офіс МАГАТЕ**

кими темпами. На думку деяких експертів, вже до 2030 року ця частка сягне 25 %.

Ядерні держави

У Західній Європі біля третини електроенергії виробляється на АЕС.

У деяких країнах, таких як Литва, Франція, Бельгія, Словаччина, ядерна енергетика є домінуючою, виробляючи більше половини необхідної електроенергії.

Внесок атомних станцій у вироблення всієї електроенергії в Україні становить 52% від загального обсягу.

Пожвавлення темпів розвитку ядерної енергетики спостерігається в Канаді, Японії та низці інших розвинутих країн.

На думку експертів, зростання потужностей АЕС активно відбудуватиметься в азіатських країнах. Так, з 33 реакторів, введених у дію протягом останніх 20 років, на долю Азії припадає 22. Найактивніше будують АЕС у Китаї, Індії, Японії та Південній Кореї.

Відновлено будівництво раніше "заморожених" АЕС у Болгарії та Словаччині.

Розпочато будівництво нової АЕС у Фінляндії ("Олкіуото").

Прийнято рішення щодо будівництва двох нових ядерних енергоблоків на майданчику АЕС "Фламанвіль" у Франції.

Розглядаються плани спорудження АЕС в Турції, Польщі, Аргентині та Бразилії.

У США прийнято закон про розвиток енергетики в XXI столітті, значна роль у якому приділяється ядерній енергетиці. Передбачається, що до 2010 року США почнуть спорудження 4-6 нових ядерних енергоблоків.

Про поновлення розвитку ядерної енергетики офіційно оголошено Прем'єр-міністром Великобританії.

Надійність та безпека

Важливою складовою подальшої експлуатації атомних енергоблоків є постійна системна

діяльність, спрямована на підвищення їх безпеки та надійності.

Тенденції розвитку світової ядерної енергетики і тривалий досвід експлуатації існуючих реакторних установок дозволяють зробити вибір на користь енергоблоків з реакторними установками з водою під тиском, тобто типу PWR/ВВЕР.

У світі йде процес планової переоцінки безпеки блоків і подовження на цій основі термінів їх служби понад строк, встановлений проектом. Так, у США більш ніж для 20 блоків термін служби подовжено з 40 до 60 років. Наміри щодо подовження терміну експлуатації висловлено практично для всіх енергоблоків.

У Росії вже для п'яти енергоблоків подовжено терміни служби.

Експерти та фахівці ядерної галузі вважають, що 21 століття стане ренесансом світової атомної енергетики на основі підвищення її безпеки та ефективності.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО – ЧОРНОБИЛЮ

▲ В 1997 році Чорнобильську АЕС відвідав віце-президент США Алберт Гор

Чорнобильська катастрофа засвідчила, що важкі ядерні аварії призводять до глобальних наслідків та впливають на життєві інтереси багатьох країн. Ресурси, необхідні для подолання наслідків техногенних катастроф такого масштабу, виходять далеко за межі економічних і технологічних можливостей окремої країни та потребують об'єднаних зусиль світової спільноти.

На першому етапі (1986-1989 роки) міжнародне співробітництво у справах Чорнобиля здійснювалось виключно під егідою МАГАТЕ, оскільки співпраця України та МАГАТЕ щодо мирного використання ядерної енергії розпочалася задовго до Чорнобильської аварії.

Детальну інформацію про аварію, її наслідки та вжиті заходи радянські фахівці доповіли у Відні у серпні 1986 р. на нараді експертів МАГАТЕ. Було визначено такі пріоритети взаємодії між колишнім СРСР та МАГАТЕ: з'ясування причин та масштабів аварії; оцінка адекватності вжитих заходів з радіаційного захисту населення; підвищення рівня безпеки

реакторів РВПК та усіх АЕС з реакторами радянського виробництва.

Співпраця у цьому важливому напрямку продовжується і зараз за участю МАГАТЕ, провідних інститутів Франції (IRSN), Німеччини (GRS), національних лабораторій США (PNNL, BNBL, ANL та ін.) та інших країн.

На початку 1990 р. секретаріат МАГАТЕ ініціював розробку Міжнародного Чорнобильського проекту, у межах якого відбулося вивчення та оцінка силами міжнародних експертів радіологічних наслідків Чорнобильської катастрофи для людини та оточуючого середовища. В результаті виконання Чорнобильського проекту в цілому підтверджено правильність обраних критеріїв для прийняття рішень і заходів щодо захисту населення.

У квітні 1990 р. постійне представництво України при ООН у Нью-Йорку разом з повноважними представниками колишнього СРСР та Білорусі звернулося до ООН з проханням включити до порядку денного першої чергової сесії Економічної і Соціальної Ра-

ди додатковий пункт: "Міжнародне співробітництво з ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції".

Позитивне рішення у відповідь на це звернення сприяло започаткуванню багатопланової міжнародної співпраці по Чорнобилю. Завдяки цьому, попри значне запізнення, відкрився шлях до практичного використання міжнародного досвіду і знань для вивчення наслідків Чорнобильської катастрофи, надання технічної, медичної, соціальної допомоги постраждалому населенню та реабілітації забруднених територій. Міжнародна спільнота прагнула отримати доступ до унікального Чорнобильського полігону та придбати досвід подолання наслідків наймасштабнішої ядерної аварії для підвищення власної готовності на випадок виникнення надзвичайних радіаційних інцидентів.

Суттєво зросла активність ООН, Європейської Комісії (ЄК), інших урядових та неурядових організацій. До співпраці долучались найбільш впливові міжнародні організації та установи, поширювалась міждержавна взаємодія у науково-технічній та гуманітарній сферах, встановлювались ділові контакти з провідними науковими центрами та лабораторіями передових ядерних держав.

Міжнародні організації та країни, що допомагали Україні у розв'язанні проблем Чорнобиля, прагнули також полегшити долю сотень тисяч людей, постраждалих внаслідок катастрофи, та виконати тим самим гуманітарну місію, обумовлену доброю волею та загальнолюдськими цінностями.

Поступово, протягом 1990-1995 років, домінуючим фактором міжнародного співробітництва по Чорнобилю стало прагнення світового співтовариства до безпеки, яке втілювалося у такі головні цілі:

- остаточно зупинити Чорнобильську АЕС;
- перетворити зруйнований четвертий блок на екологічно безпечну систему;
- довести рівень безпеки АЕС України до світових стандартів.

Ключову роль у підвищенні безпеки АЕС відіграла Лісабонська ініціатива, проголошена у травні 1992 року. Голови держав і урядів країн Великої сімки запропонували країнам, що мають реактори радянської конструкції, багатосторонню програму дій з підвищення рівня безпеки їх атомних станцій.

Основними країнами, які беруть найбільш активну участь у двосторонньому співробітництві з Україною з ядерної проблематики, є Великобританія, Німеччина, Франція, США, Канада, Японія, Швеція та ін.

У 1993 році Рада директорів Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) створила Рахунок ядерної безпеки, на який країни-донори перераховують кошти для фінансування проєктів з підвищення безпеки АЕС. Найбільш активними донорами є Європейська Комісія та 14 країн: Бельгія, Велика Британія, Данія, Італія, Канада, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, США, Фінляндія, Франція, Швейцарія, Швеція та Японія.

Увагу більшості ядерних держав було прикуто до робіт з локалізації зруйнованого четвертого блоку ЧАЕС та його перетворення на екологічно безпечну систему, що й до сьогодні є однією з найважливіших у комплексі проблем, пов'язаних з ліквідацією наслідків Чорнобильської аварії.

Початком осмислення шляхів технічного розв'язання цієї проблеми став міжнародний конкурс, оголошений урядом України у 1992 році. Переможець конкурсу — консорціум Alliance — надав у 1995 році звіт стосовно техніко-економічного обґрунтування, головні висновки якого й зараз зберігають актуальність. У якості продовження робіт Alliance в межах проєкту TACIS "Чорнобильський блок 4. Короткотермінові та довготермінові заходи" був запропонований Рекомендований курс

дій. Згідно з ним при взаємодії ЄК, США, України та групи міжнародних експертів розроблено детальний план робіт з перетворення "Укриття" — Shelter Implementation Plan (SIP). Фінансування SIP здійснюється за рахунок внесків країн-донорів до спеціально створеного Чорнобильського фонду "Укриття" під адміністративним управлінням ЄБРР.

Значним внеском у вирішення складного комплексу чорнобильських проблем стала організація спільних міжнародних досліджень між ЄК і постраждалими державами СНД — Україною, Білоруссю та Росією. Ці та інші міжнародні дослідження стосувались радіаційного забруднення після аварії, її впливу на стан здоров'я людей, питань радіоекології та радіобіології. Наукова співпраця за цими напрямками триває і зараз.

Координації міжнародних зусиль в сфері вивчення наслідків Чорнобильської катастрофи сприяло створення 26 квітня 1996 року Міжнародного Чорнобильського центру (МЧЦ). За 10 років існування у рамках МЧЦ реалізовано понад 140 проєктів, а його діяльність вийшла далеко за межі чорнобильських питань.

Значною віхою на шляху міжнародного співробітництва стала Франко-німецька ініціатива по Чорнобилі (ФНІ), мета якої полягала в зборі, уніфікації та узгодженні широкого кола наукових даних про наслідки аварії та ефективність контрзаходів. До складу ФНІ входили 3 підпроєкти: "Безпека Саркофагу", "Радіоекологічні наслідки аварії" та "Медичні наслідки аварії".

Важливим кроком у розв'язанні чорнобильських проблем стало створення у 2003 році Чорнобильського Форуму під егідою ООН з участю ВООЗ, МАГАТЕ, ЄК, ЄБРР та інших міжнародних організацій і урядів постраждалих від аварії країн з метою оцінити набуті після Чорнобиля знання та сприяти кращому розумінню й удосконаленню заходів для подолання наслідків аварії.

У двадцяті річницю Чорнобильської трагедії ми маємо підвести підсумки всього, що зроблено для її подолання, визначити подальші необхідні дії та мобілізувати зусилля всього світу для максимального вирішення усіх чорнобильських проблем задля майбутнього прийдешніх поколінь та безпеки світової ядерної енергетики.

▼ **Українські дипломати на чолі з Міністром закордонних справ України Борисом Тарасюком на Чорнобильській АЕС. 2005 р.**

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗМІ

▲ *Мері Донован, редактор журналу Insight*

Двадцять шосте квітня 1986 року... Тільки-но уявіть: тале сніг, починається весна — в Україні це відбувається швидко. На кінець квітня ви можете планувати барбекю на природі та купання у річці. Оператори Чорнобильської атомної електростанції вважали, що завершують надзвичайно складні 24-годинні експлуатаційні випробування. Лише за чотири секунди стрибок потужності у 100 разів перевищив можливості реактора. Уранове паливо розщепилося на складові, вирываючись із своєї оболонки та проникаючи до води-охолоджувача. Гігантський викид пари вицент розірвав близько 1,5 тисяч водяних труб, відкинувши верхню плиту реактора, прорвався крізь бетонні стіни, розкидаючи навкруги уламки графіту та палива. Радіоактивний пил піднімався у повітря... Решта, як-то кажуть, — історія.

У травні 1987 року у "National Geographic" було надруковано статтю д-ра Річарда Е. Вебба. Фахівець у галузі ядерної енергетики підрахував, що Чорнобильська аварія може спричинити смерть 280 тисяч осіб, а площа європейської території, забрудненої цезієм, сягне розмірів штату Техас. Науковці Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) повідомили, що у Західній Європі є забруднені "плями", розміри яких ще встановлюються. Д-р Розен, директор МАГАТЕ з безпеки говорив, що дим від тютюнопаління та родон у наших домівках несуть набагато серйознішу загрозу, ніж ядерні аварії. Як і багато інших вчених, він підкреслював, що заміна атомних об'єктів електростанціями,

працюючими на вугіллі або нафті, призведе до збільшення загрози здоров'ю людей, адже вони продукують сернистий газ, діоксид азоту, макрочастки та діоксид вуглецю. Західні спеціалісти на основі відомих їм даних підраховували, що 24 тисячі людей з евакуйованих 116 тисяч отримали досить серйозні дози радіаційного опромінення, які сягали 45 бер. Загальноприйнятою для співробітників атомної електростанції вважається доза 5 бер на рік. За даними 2004 року, загальна кількість фатальних випадків становить 50 (Звіт Чорнобильського форуму МАГАТЕ).

Радянський Союз визнав катастрофу лише через два дні після її реальної дати — 28 квітня. За цей час у Європі в тумані остраху та паніки збирались бригади цивільної оборони. Хаос спричинила відсутність точної та оперативної інформації. Неможливість або небажання Радянського Союзу визнати той факт, що лихо такого масштабу дійсно сталося, швидко встановити факти та поділитися відповідною інформацією зі світом призвели до спекуляцій у величезних масштабах. Це обумовило недовіру та плутанину щодо інформації про вплив аварії на здоров'я людини.

У 1989 році Всесвітня організація охорони здоров'я (WHO) вперше підняла питання про те, що місцеві науковці у галузі медицини некоректно співвіднесли різноманітні біологічні та медичні наслідки радіаційного опромінення. В офіційному звіті ООН 2000 року було зроблено висновок про відсутність науково обгрунтованих доказів щодо будь-якого значного впливу радіації на здоров'я більшості опромінених людей. У дослідженні Чорнобильського форуму 2005 року взяли участь більше 100 вчених із вісьмох спеціальних агенцій ООН, урядів України, Білорусі та Росії. Його висновки підтвердили результати попередніх експертних досліджень, зокрема, викладених в звіті Наукового комітету Об'єднаних націй з впливу атомної радіації (UNSCEAR) 2000 року, де зазначалося, що "немає наукових доказів

підвищення загальної частоти ракових захворювань, смертності або доброякісних новоутворень, які б можна було віднести до спричинених радіоактивним опроміненням". Але публічне поширення перебільшених чуток щодо смертей, які приписуються наслідкам аварії на Чорнобильській АЕС, продовжується.

Сьогодні, коли у світі існує нагальна потреба в загальнодоступній та економічній енергії, всі рішення повинні прийматись лише на основі фактів. Всі ми несемо відповідальність за надання лише правдивих, науково обгрунтованих фактів різноманітним аудиторіям та особам, які приймають важливі рішення: урядовцям, громадським і приватним організаціям, і що найбільш важливо, — широким колам громадськості. На час написання цієї статті заголовок одного з інтернет-сайтів новин запитував: "Чи вбив Чорнобильський вибух тисячу британських немовлят?" Досить емоційний заголовок, що базується на твердженнях дослідника, який опікується проблемами конференції місцевих органів влади у Лондоні. У статті багато таких висловів як "здається", "може бути" та "припущення" і жодного вагомого, чітко визначеного твердження, яке б надало змогу скласти власну думку. А в назві поставлене хвилююче запитання, яке може лише підсилити спекуляцію навколо нагальної проблеми у тих колах, які не мають доступу до реальних наукових даних, а це, звичайно, — більша частина громадян.

Ядерна енергія — це чисте джерело енергії із брудною назвою, біля витоків якої стояло небажання Радянського Союзу виносити сміття із хати. Свіжий погляд на атомну енергетику може дати їй нове життя. Протягом двадцяти років сторінки Чорнобильської історії повільно перегорталися. Останню главу ще не написано, це історія з продовженням, яке нам усім належить читати, вчитися і лише потім складати власну думку.

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛАВУТИЧА. "КВІТЕНЬ ЧОРНОБИЛЯ"

Час все далі віддаляє нас від страшних подій 1986 року, а у "чорнобильців" проблем не меншає. Жителі Славутича знають це як ніхто інший, адже більшість з них - це ліквідатори та постраждалі різних категорій.

З 2001 року в Славутичі діє міський благодійний фонд "Квітень Чорнобиля". Його назва відображає головну ідею, задля якої було створено цю громадську організацію - допомогти постраждалим від Чорнобильської катастрофи. Фонд покликаний об'єднати зусилля громадян м. Славутича у вирішенні соціально-економічних, медичних та інших проблем цих людей. Сьогодні членами громадської організації "Квітень Чорнобиля" є близько 500 чоловік, а фінансується вона за рахунок спонсорської допомоги та членських внесків.

За п'ять років існування Фонд розширив рамки своєї діяльності та став допомагати ще й дітям із малозабезпечених, неповних та багатодітних сімей, а також дітям-інвалідам.

За ініціативи Фонду успішно працює Центр для дітей "Світ без обмежень", де вивчають англійську, італійську та іспанську мови. Діє "Школа на природі", "Родинний клуб", проводиться оздоровлення дітей на Україні та за кордоном, надається гуманітарна допомога.

У 2005 році Фонд активно долучився до проектів, що реалізуються через соціальне замовлення, та успішно здійснював проект "Профілактика алкоголізму, наркоманії та тютюнопаління в підлітковому віці".

Фонд "Квітень Чорнобиля" успішно співпрацює з міжнародними благодійними фондами, є активним партнером у реалізації проектів Центру розвитку громади.

▲ Фонд активно допомагає славутицьким дітям, зокрема, дітям з малозабезпечених і багатодітних родин, а також дітям-інвалідам. Під час однієї із благодійних акцій

З усіх питань щодо діяльності Фонду з вами охоче поспілкується голова правління Олена Германович.

Талінський кв-л, 8, кв.13, м. Славутич,
Київська обл., Україна, 07100

тел./факс: (04479) 2-87-71, e-mail: helwell@slavutich.kiev.ua

▼ Одне із занять, організоване активістами "Квітня Чорнобиля" у рамках акції "Школа на природі"

**Decommissioning &
Waste Management**

*International Experience
and Proven Technologies*

**Engineering
& Consulting**

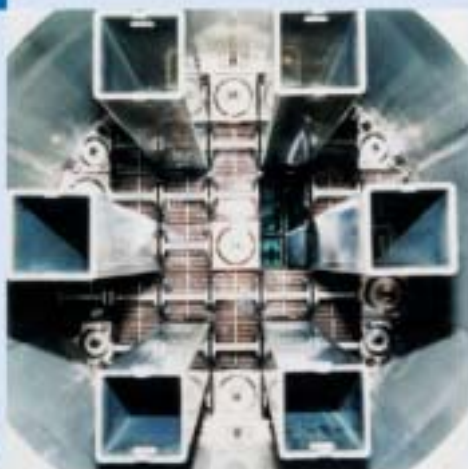
Health Physics

*Operational
Support*

RWE NUKEM – *Nuclear Solutions Right Down the Line*

**Fuel Cycle
Services**

*Nuclear
Fuel*

Led by the German based RWE NUKEM GmbH, the RWE NUKEM Group is a major contractor to the nuclear industry worldwide and operates through subsidiaries in France, USA, and the UK. A leading supplier of Uranium to the world's utilities, it has an enviable reputation for providing high quality decommissioning, waste management as well as engineering and consulting.

*Information
Systems and
Studies*

RWE NUKEM

RWE NUKEM GmbH, Industriestrasse 13, 63755 Alzenau, Germany,
P +49 6023 9107, E nukem@rwe.com, I www.rwenukemgroup.com